

החברותא

החברותא בשאנן פנימי לחברים גליון מס 510 בס"ד ערש"ק פר' דברים (חוק) ז' אב תשע"ה

פנינים יקרים

לקט אמרות על פרק א' דאיכה

בכו תבכה בלילה (איכה א, ב) ולמה תבכה בלילה? דרך איש החיל גם אם תבוא עליו הרעה אין דרכו לבכות קבל עם מפני גבה לבכו ותקפו אמר ירמיהו שהמה בכו בלילה ואעפ"כ כל רואיה יכירו בבכיה כי דמעתה על לחיה.

חטא חטאה ירושלים (שם א, ח) מהו שכפל דבריו אלא לשון זה מורה על החטא המיוחד שחטאה והוא חלול ה' וכו'. והנה מצד עצמה לא הרגישה בחטאה ועל כן לא שבה בתשובה. אולם מחמת שנענשה שלגידה נעה ונדה בארץ בגלותה - היתה - נתהווה מחדש וכו' ושבה בתשובה.

ותרד פלאים (שם א, ט) ולמה קרא לענשה בלשון ירידה? אלא כשם שעליתה ממצרים היתה ע"י פלאים כך ירידתה היתה ע"י פלאים כמבואר בחז"ל ששקעה החומה מאליה ונכנסו האויבים, ולכך אין מנחם לה. לפי שעל צרה שאינה טבעית במה ינחמו?!

ראה ה' את עניי כי הגדיל אויב (שם) אין היא מבקשת ראה ה' עניי אלא כי הגדיל אויב כוחו ויאמר כי ידו עשתה זאת ולא ה' פעל.

ידו פרש צר על כל מחמדיה כי ראתה גוים באו מקדשה וגו' (שם א, י) ... אמנם נבוכדנצר פרש ידו על כל מחמדיה - הכסף והזהב שהיו בבית המקדש, מכל מקום ביותר הקשה לה' כי ראתה גוים באו מקדשה ועל זה על עמה נאנחים.

לא אליכם כל עברי דרך וגו' (שם א, יב) לפי שמכה שאינה בדרך הטבע ראייה שמאת ה' היא, לזה אמר לאומות העולם "עברי דרך" לא אליכם יתיחסו מכות אלו, אלא הביטו וראו אם יש מכאוב כמכאובי הרי שמאת ה' היא.

אם יש מכאוב כמכאובי וגו' אשר הוגה ה' וגו' (שם א, יב) מה השמיענו כשאמר אשר הוגה ה' אלא כוונתו לומר שמכה זו נתנה מאת ה' ולא על ידי רשעים. מכה זו מגיעה מרחמיו של הקב"ה למען יתכפרו מעוונותיהם.

ראה ה' כי צר לי (שם א, כ) אמרה כנסת ישראל: רבש"ע ראה אם יפה לך שנהיה בצרה, אתה שכתבת עמו אנכי בצרה (תהלים צא) והריני בצרה, יפה לך?!

ראה ה' כי צר לי, מעי חמרמרו וגו' כי מרו מריתי מחוץ שכלה חרב בבית כמות (שם א, כ) מקוננת היא על שבנוסף לצרת אויביה מבחוץ צר לה מיצרה הרע הצורר אותה מבפנים עד שמעיה חמרמרו ולבה המיוחד לעבודתו יתברך נהפך בקרבה והולך בשרירותו, אמנם צרת החרב מאויביה בחוץ וצרת יצרה הרע שהוא כמות מבית הם כי מרו מריתי - פעמיים.

ויהיו כמוני (שם א, כא) במה מבקשת שיהיו כמוה אלא אומרת היא אל הקב"ה ראה מה ביני לביניהם שהרי הם בצרתי ששו ואלו אני מבקשת הלוואי יבוא היום ויקראו כמוני בשם ה'.

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א

האשק שיחת הרא"ש ז"ע"א תשע"ה באב תשל"ה ה'אבא ל'פס"ח ע"א מ.א.

510
1

וכאשר הרבש"ע שולח אליו מחשבה מהטבע הרע שלו הכוונה היא שעל ידה יתקשר עמו. כי כל אחד ירד לעולם להשיג את הרבש"ע מתוך מציאות האנוש, שהוא יסוד האין. הרי האדם נולד רע, "וכל יצר מחשבות ליבו רק רע כל היום", ואם כן כאשר הוא מזהה אצל עצמו את כח הרע אין זה חיסרון. ולמשל, כאשר יש באדם נטיה להיות גנב או גולן או רוצח וכל מידה רעה שיש באדם, אין בזה חיסרון, כי כך נוצר, ובכוונה תחילה נוצר כך שעיי"ז יגיע אל תכלית רצון ה' בבריאה. כי מיסוד הרע שלו הוא רואה את האין שלו ולומד את ה"אחוריי", ומזה הוא מתקשר לרבש"ע.

ואם תשאל: היאך יעלה על הדעת שמזה שהוא רע יוכל להתקשר לרבש"ע? איך אפשר להתקשר עם הרבש"ע באמצעות רע? הרי הרבש"ע הוא טוב כמד"כ "טוב ה' לכל" ואיך רע יכול להגיע אל הטוב? תשובתך הפשוטה: אין הכוונה לעשות רע ח"ו, רק הרבש"ע מתגלה אליו באמצעות התגלות הרע שלו בכדי שיתקשר עמו. לכל אחד הקב"ה שולח מחשבות לפי המידה הרעה שנברא בה ע"מ לתקן את מה שהוא גרם לעצמו בחטא עץ הדעת שאז הרבש"ע ירד עמו לגלות, וכאשר המחשבה מגרה אותו לגנוב, העוול היא לא מה שהולך לגנוב, כי בטבע זה הוא נברא, העוול היא מה שהוא גונב בפועל. כי בשעה שהוא הולך לגנוב הרבש"ע שולח לו כח אחר יותר חזק מהתשוקה הזו לגנוב שיעצור אותו. הוא שולח לו סיבות של פחד, או נקיפות מצפון, וכל מיני אופנים שונים ומשונים שמונעים אותו מלגנוב, בכדי שהאדם יטהר ויזכך את עצמו, ויראה ש"לולי ה' עזרתה לי כמעט שכנה דומה

וזה מה שהשיב הקב"ה למשה "וראית את אחורי ופני לא יראו", אי אפשר לאדם לראות אותי ויהיה לו קשר עמי בבחינת "פנים", הקשר עמי יכול להיות רק בבחינת "וראית את אחורי", ע"י שהאדם יכיר את האין שלו, ובכל דבר יראה את הכח שמהווה ומחיה אותו ואת הסיבות שמפעילות אותו. רק כך יכול להיות לאדם קשר עם הרבש"ע. כי אם הוא עושה מעשים טובים ולא עם ה', זה לא נקרא מציאות ה' ולא מציאות הקדושה. זה שנדמה לו שהוא עושה מעשים טובים ועיי"ז הוא חי עם הקב"ה - טעות בידו. כל עוד שהוא לא קשור אל ה' ע"י שרואה את הסיבה שגורמת לו ללמוד ולהתפלל ולעשות טוב - הוא לא חי עם ה'. הוא יכול לדבר אודותיו, אבל לא לחיות עמו. קשר עם הרבש"ע יכול להיות לאדם רק אם יחיה ממש "כגמול עלי אמו" ומצד עצמו אין לו כל יכולת, "בהמות הייתי עמך".

ולשם כך עליו להכיר את המציאות האמיתית שלו, ולדעת מה מפעיל אותו. והיינו כי כל רעיון שעולה לו בראשו צריך שיהיה לו כח הקיום שמהווה אותו ויוצר את הרעיון הזה, ומהיכן נוצר הרעיון הזה? רק היות שהרבש"ע רוצה תהילה מהאדם, מקרוצי גושי חומר, ורוצה שהאדם יעבוד אותו עם החומר, לכן הוא שולח לו שליחות באמצעות המחשבה שמעוררת אותו לעשות טוב או רע. כמובן שאין הקב"ה רוצה שיעשה את הרע שהמחשבה מעוררת אותו, רק המחשבה הרעה נשלחה אליו בכדי שיכיר את יסודו. לכן בכל מחשבה ומחשבה שעולה בליבו של האדם עליו להאמין שהמחשבה הזו היא שלוחה מעם ה' בכדי להביאו לתכליתו, ועל ידה יתקשר עם בוראו.

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א

המשך מעמי קודם

510 ט

והוא מוכרח לראות שיש בו כח חי שנותן בו כח להתחזק יותר מהנשיכה של הנחש, ומזה נלמד שהוא יכול להתחזק ולא ליפול ברשת של הנחש. בפרט אם כבר עברו עליו כמה זמנים של מאורעות כאלו.

לשם מה הרבש"ע שולח את הנחש אם יחד איתו הוא שולח את הסיבה? הרבש"ע שולח לו סיבה לעוררו להכיר את מציאות הבורא שהוא חי וקיים. כי יסודו של האדם הוא 'אין' ובכל רגע הוא שוכח מהרבש"ע, שהוא "השכל הנעלם מכל רעיון" ועליו נאמר "כי לא יראני האדם וחי". ואיך יוכל האדם להיות בהתקשרות וידידות עמו אם אינו יכול לראותו ולא לשמוע אותו? מוכרח להיות שיש דרך שנוכל להשיגו. והדרך הזו היא ע"י המצב הרע שלו. כי הקב"ה ברא את האדם עם המידה הרעה שלו, שזהו בעצם השפלות של האנוש, בכדי שיראה ש"לולי ה' עזרתה ל"י אם ה' לא היה עוזר לי ועוצר אותי, אזי בשעת הגניבה "כמעט שכנה דומה נפשי". ולשם כך הוא שולח לו את הסיבה לגנוב ולרצוח ויחד עם זה שולח את הסיבה שתמנע אותו. ומטעם זה גם אחר שהאדם נמנע מן החטא הוא מוכרח להשאר במצב הזה שיש בו שורש רע והסיבה היא שמונעת אותו. הוא מוכרח לחיות כל הזמן עם הסיבה, ולעולם הוא לא יצא מן המידה הרעה שלו. אף פעם הוא לא יוכל להשתפר. השיפור שלו הוא בזה שרואה שבלי הסיבה הוא לא יוכל להציל את עצמו, והסיבה היא הרי שלוחה אליו מסיבת כל הסיבות. בזה הוא נעשה צדיק.

נפשי". בשעה שהרבש"ע שלח אותי לגנוב אם הוא לא היה עוצר אותי באמצעות הסיבות הללו - לא הייתי יכול להציל את עצמי. ואז הוא לא מחזיק טובה לעצמו בזה שלא גנב, כיון שהוא חי עם הרבש"ע. נמצא שבאמצעות יסוד האין שלו נתגלה אליו הקב"ה מהעולם שלו, מהעולם של "תוהו ובוהו" שהרי אין מי שמכיר אותו.

כל החזיון הזה דומה ליהלום יקר המונח בלב יער עבות שמאד מאד קשה להגיע אליו, כי יש סביבו כל מיני נחשים וחיות טורפות וימים וכמה וכמה מניעות שלא יוכל להגיע אל היהלום היקר. אדם שנכנס אל תוך היער הוא מקבל נשיכה מנחש, ומיד בורח. וכאשר משתוללים שם רוחות סערה והדמיונות שלו מתחילים להבהיל אותו, והוא בורח. לכן היער הזה נראה בלתי חדיר. אך כאשר נרצה להתעקש נוכל לו, ולאט לאט להתגבר ולעבור את היער. כי אם האדם רק יתבונן בכל פסיעה, כאשר מקבל נשיכה מהנחש יבחין שהנחש לא עושה לו כלום. נכון שנחש צפעוני נתן לו נשיכה, וזה כואב, אבל זה לא כלום, הוא יכול להתגבר ולהמשיך הלאה. כי הרבש"ע ששלח לו את הנחש בכדי שהוא יגרה אותו לגנוב, שולח לו יחד עם זה סיבה שיוכל להתגבר על הצפעוני ולא לגנוב. ולכן הוא יביא אותו במשפט אם יגנוב למרות שהוא שלח אותו, כי הוא מכניס בליבו פחד וכל מיני סיבות שהם יותר חזקים מהיצר של הגניבה, ואז הוא יכול להתגבר ולא לגנוב. ובאותו רגע מתחילה הבחירה. וכאשר יתבונן אח"כ יתמה: איך התחזקתי אחרי שהנחש נתן לי כזו נשיכה?

אם שואל אדם דבר שהוא שבח לבוראו כגון על למוד התורה או דבר אחד מחפצי שמים, ושופך את נפשו עליו הקב"ה שומע תפלתו אע"פ שאין בידו מעשים טובים. (ספר חסידים קלא)

אמר ר' ביזנא אין לך אדם בלא יסורים, חושש בשינוי אינו יכול לישון, בעינו אינו יכול לישון, יגע בתורה אינו ישן, זה ער וזה ער, הוי אשרי הגבר אשר תיסרנו י-ה ומתורתך תלמדנו. (ילקוט תהלים)

תיקנו לחתום נותן התורה שיש במשמעותו לשון הוזה, ולא נתן בלשון עבר, אלא הכוונה שהוא יתברך נותן לנו בכל יום תורתו והיינו כשאנו עוסקים בה וממציא לנו הוא יתברך בה מעמים חדשים. (ט"ז אור"ח מז סק"ה)

מי שמתאוה לתורה יבקש שיהיה נפרד ומתבודד וכו' ומתיחד עם שכלו, ואם עושה כן יתגלה ויתפרסם בקי ושלם בכל החכמות. (כד הקטמ לרבנו בחיי)

בהיות תפלת הציבור נשמעת תמיד צריכים אנו לבאר ענין תפלת ביאת גואל צדק שאנו מתפללים אותה מזמן החרבן ואין אנחנו גענים? והאמת שהתפלה נשמעת בכל דור ודור אין לך דור מן הדורות שבאה להם צרה והוא יתברך מושיעם, ואף בלי צרה, העמדה והקיום בין האומות הוא מצד תפלתם על גאולתם, וא"כ הרי הוא כעין גאולה בכל דור ודור. (מתוך מבי"ט שער התפלה)

אין ספק שראוי שנאמין שכמו שבזמן שביהמ"ק קיים היה המעון המקודש מקום מוכן לחול שפע הנבואה והחכמה, כן ראוי שיהיו הנביאים והחסידים מוכנים לקבל שפע עד שבאמצעותם יושפע השפע ההוא על המוכנים לכל בני דורם לכך, גם אם לא ישחתפו עמהם אבל מצד המצאם בדורם שהם עצמם כמו המקדש המקודש וכל שכן לאותם שהם מתקרבים עליהם, ולא בחייהם בלבד כי גם אחרי פטירתם מקומות קבריהם ראויין להמצא השפע שם וכו'. (מתוך דרשות הר"ן הדרוש השמיני)

אם האדם שולט בעצמו ונדבק בבוראו ומשתמש מן העולם רק כדי להיות לו לסיוע לעבודת בוראו, הוא מתעלה והעולם עצמו מתעלה עמו. (מסילת ישראל פ"א)

כל הדובר אמת ואינו רוצה לחשוב שקר או אפילו דברים שיחשוב וידבר, אע"פ שלא יתכוין להם, כל מחשבותיו ודבריו יתקיימו שנאמר ותגור אומר ויקם לך. (ספר חסידים)

מעלות האדם לפי מה שיהלל אם הוא משבח המעשים הטובים והחכמים והצדיקים תדע כי איש טוב הוא ושורש הצדק נמצא בו וכו'. ואם יתכן כי יש בידו עונות נסתרים, אבל מאוהבי הצדק הוא, ולו שורש הבחירה והוא מערת מכבדי השם. (שערי תשובה לרבנו יונה)

לאדם בניגוד לבחמה יש עליות וירידות, ומיהו הנקרא אדם? המשתדל להדמות ליוצרו, בזמן שהאדם נמצא בירידה אז הוא שעת המבחן שלו לומר האמת שהירידה סובבה ע"י השי"ת עצמו לתועלתו...

י"ל ע"י מערכת החברותא רח' עדני 3 ירושלים
02 - 5829688 פקס: 02 - 5325477
ת.ד. 5080 ירושלים 91050

לעילוי נשמת

הר"ר אברהם חיים במו"ר ר' אשר פריינד ז"ל נלב"ע מ"ז מנחם אב
ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת מוה"ר ר' אשר ב"ר אריה מרדכי זצ"ל זי"ע